

Lieta C-641/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 30. augusts

Iesniedzējtiesa:

Amtsgericht Hamburg (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 23. augusts

Prasītāja:

EU

Atbildētājs:

PE Digital GmbH

Pamatlietas priekšmets

Tiešsaistes iepazīšanās pakalpojumu līgums – Direktīva 2011/83 – 14. panta 3. punkts un 2. panta 11. punkts – Patērētāja pienākumi gadījumos, kad tiek izmantotas atteikuma tiesības – No vairākām pakalpojuma daļām, kas tiek sniegtas ar atšķirīgu izpildes laiku, sastāvošs kopējs pakalpojums – Summa, kura salīdzinājumā ar pilnīgu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informē tirgotāju par atteikuma tiesību izmantošanu Aprēķins – Pakalpojumu daļas izpilde, kas tiek veikta nepārtraukti, bet līguma darbības sākuma periodā tai ir lielāka vai mazāka vērtība patērētājam – Direktīva 2019/770 – 2. panta 1. Punkts – Datnes, kas tiek sagatavotas un piegādātas kā pakalpojuma daļa kāda cita kopēja pakalpojuma, it īpaši “digitāla pakalpojuma” Direktīvas 2019/770 2. panta 2. punkta izpratnē, ietvaros – Pārāk lielas kopējās cenas jēdziens Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkta trešā teikuma izpratnē

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 3. punkts

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīvas (ES) 2011/83 14. panta 3. punkts, ņemot vērā Direktīvas 2011/83 50. apsvērumu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda līguma gadījumā, kurā nav paredzēts vienots pakalpojums, bet gan no vairākām pakalpojuma daļām sastāvošs kopējs pakalpojums, “summa, kura salīdzinājumā ar pilnīgu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informē par atteikuma tiesību izmantošanu” un kura ir jāmaksā patērētājam, ir jāaprēķina proporcionāli, ja patērētājs par kopējo pakalpojumu tiešām maksā proporcionāli, bet atsevišķas pakalpojumu daļas tiek sniegtas ar atšķirīgu izpildes laiku?
- 2) Vai Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka summa, kuras samaksu patērētājam jāveic un “kura salīdzinājumā ar pilnīgu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informē tirgotāju par atteikuma tiesību izmantošanu”, ir jāaprēķina tīri proporcionāli arī tad, ja pakalpojumu (tā daļas) sniedz nepārtraukti, bet līguma darbības sākumā tam ir lielāka vai mazāka vērtība patērētājam?
- 3) Vai Direktīvas 2011/83 2. panta 11. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka arī tādas datnes, kas tiek sagatavotas un piegādātas kā pakalpojuma daļa kāda cita kopēja pakalpojuma ietvaros, it īpaši “digitāla pakalpojuma” Direktīvas 2019/770 2. panta 2. punkta izpratnē, tiek atzītas par “digitālu saturu” Direktīvas 2011/83 2. panta 11. punkta un Direktīvas 2019/770 2. panta 1. punkta izpratnē, līdz ar ko tirgotājs saskaņā ar Direktīvas 2011/83 16. panta m) punktu varētu anulēt atteikuma tiesības attiecībā uz šo pakalpojuma daļu, bet patērētājs, ja tirgotājs to neizmanto, varētu atsaukt līgumu kopumā un saskaņā ar Direktīvas 2011/83 14. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punktu viņam nebūtu jāmaksā nekāda kompensācija par šīs pakalpojuma daļas izpildi?
- 4) Vai Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkts, ņemot vērā uz Direktīvas 2011/83 50. apsvērumu, ir jāinterpretē tādējādi, ka par pakalpojuma sniegšanu līgumā noteiktā kopējā cena Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkta 3. teikuma izpratnē ir “pārāk liela”, ja tā ir ievērojami lielāka kā kopējā cena, kas nolīgta ar citu patērētāju par identiska satura pakalpojumu, ko tas pats tirgotājs sniedz tādā pašā līguma termiņā un arī visos citos aspektos ar tādiem pašiem nosacījumiem?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV 2011, L 304, 64. lpp.), it īpaši tās 2. pants, 9. panta 1. punkts, 14. panta 3. punkts un 4. punkta b) apakšpunkta ii) punkts un 16. panta m) punkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) par dažiem digitālā satura un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem (OV 2019, L 136, 1. lpp.), jo īpaši tās 2. panta 1. un 2. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Zivilprozessordnung [Civilprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “ZPO”] 2005. gada 5. decembrī publicētajā redakcijā (*BGBI.* I, 3202. lpp.; 2006, I 431. lpp.; 2007, I 1781. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2019. gada 21. jūnija likuma 5. panta 26. punktu (*BGBI.* 846. lpp.), jo īpaši tā 287. pants un 511. panta 1. punkts

Bürgerliches Gesetzbuch [Civilkodekss, turpmāk tekstā – “BGB”] 2002. gada 2. janvārī publicētajā redakcijā (*BGBI.* I, 42. un 2909. lpp.; 2003, I 738. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2019. gada 31. janvāra likuma 7. pantu (*BGBI.* I, 54. lpp.), jo īpaši tā 158. panta 1. punkts, 312.f panta 3. punkts, 312.g panta 1. punkts, 355. panta 1. punkts, 356. panta 5. punkts un 357. panta 1., 8. un 9. punkts

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche [Civilkodeksa ievadlikums, turpmāk tekstā – “EGBGB”] 1994. gada 21. septembrī publicētajā redakcijā (*BGBI.* I, 2494. lpp., 1997, I 1061. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2018. gada 18. decembra likuma 2. pantu (*BGBI.* I, 2648. lpp.), it īpaši tā 246.a panta 1. punkta 2. teikuma 1. un 3. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Puses strīdas par atbildētāja tiesībām prasīt kompensācijas samaksu un par tās apmēru pēc tam, kad prasītāja ir izmantojusi atteikuma tiesības no tiešsaistes iepazīšanās pakalpojumu līguma.
- 2 Atbildētājs uztur globālu tiešsaistes iepazīšanās pakalpojumu vietni “Parship” ar domēnu “www.parship.de”. Tā lietotājiem piedāvā divus dalības veidus: bezmaksas pamata dalību ar ārkārtīgi ierobežotiem kontaktiem ar citiem lietotājiem un par samaksu – *Premium* dalību attiecīgi uz 6, 12 vai 24 mēnešiem. *Premium* dalība ļauj lietotājiem tās darbības laikā vietnē sazināties ar jebkuru citu

Premium dalībnieku – vairāk nekā 186000 *Premium* dalībniekiem visā Vācijā – un saziņas ietvaros apmainīties ar ziņām un attēliem.

- 3 *Premium* dalība ietver arī tā saucamo kontaktu garantiju, ar kuru lietotājam tiks garantēta noteikta skaita kontaktu izveide ar citiem lietotājiem, piemēram, septiņu kontaktu izveidošana 12 mēnešu laikā. Kontakts tiek uzskatīts par izveidotu, ja attiecīgais lietotājs izlasa jebkuru “brīva teksta” atbildi, ko viņš saņēmis uz viņa nosūtītu ziņojumu, kā arī ja no lietotāja ir saņemts ziņojums, par kuru turpmākajā gaitā viņš ir apmainījies un izlasījis vismaz divas “brīvas teksta” ziņas ar otru lietotāju.
- 4 Nosūtīto un saņemto ziņojumu skaits līguma pirmajā nedēļā vidēji ir 31,3 ziņojumi, līguma otrajā nedēļā – 8,9 ziņojumi, līguma trešajā nedēļā – 6,1 ziņojumi, līguma ceturtajā nedēļā – 5,1 ziņojumi un mazāk nekā pieci ziņojumi pēc līguma piektās nedēļas.
- 5 Katram patērētājam, kurš pieņem lēmumu par dalību, tūlīt pēc reģistrācijas pamatojoties uz aptuveni 30 minūšu ilgu personības izvērtēšanas testu par partnerībai nozīmīgām īpašībām, paradumiem un interesēm automātiski tiek sastādīts partneru ieteikumu klāsts tās pašas federālās zemes ietvaros. 12 mēnešu *Premium* dalības gadījumā šī atlase jau veido gandrīz pusi no visiem partneru ieteikumiem, kas darīti pieejami līguma darbības laikā. Personības izvērtēšanas testa algoritms tika sastādīts un attīstīts kvalificēta psihologa vadībā. *Premium* dalībnieki saņem datora ģenerētu testa rezultātu uz 50 lapām “Personības izvērtējuma” formā, kuru pamata dalībnieki var iegādāties par maksu kā atsevišķu pakalpojuma daļu. 2018. gada 4. novembrī prasītāja noslēdza ar atbildētāju līgumu par *Premium* dalību uz 12 mēnešiem par kopējo cenu 523,95 EUR. Šī cena bija vairāk nekā divreiz lielāka kā tā, ko atbildētājs aprēķināja citiem saviem lietotājiem par tāda paša termiņa līguma tajā pašā līguma gadā. Atbildētājs informēja prasītāju par atteikuma tiesībām saskaņā ar *EGBGB* 246.a panta 1. punkta 2. apakšpunkta 1. teikuma 1. un 3. punktu, un prasītāja atbildētājam apstiprināja, ka pēdējam jāsāk pakalpojuma sniegšana pirms atteikuma tiesību termiņa beigām. Pēc tam, kad prasītāja bija atsaukusi līgumu 2018. gada 8. novembrī, atbildētājs viņai izrakstīja rēķinu par kompensācijas summu 392,96 EUR apmērā, un šo summu ieturēja no prasītājas konta.
- 6 Ar savu prasību prasītāja lūdz atmaksāt visus veiktos maksājumus.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 7 Prasītāja uzskata, ka atbildētājs labākajā gadījumā varētu pieprasīt kompensāciju *BGB* 357. panta 8. punkta izpratnē saskaņā ar aprēķinu proporcionāli pakalpojuma izmantošanas laikam.
- 8 Atbildētājs uzskata, ka kompensācija *BGB* 357. panta 8. punkta izpratnē neesot jāaprēķina tikai proporcionāli pakalpojuma izmantošanas laikam. No vienas puses, solītais pakalpojums sastāv no atsevišķām pakalpojuma daļām, kas atbildētājam

būtu jāsniedz ar atšķirīgu izpildes laiku: neierobežota komunikācija, iespēja redzēt brīvi pievienotās fotogrāfijas, ekskluzīvs interešu filtrs, partnerības personības analīze, kontaktu garantija, reģionālā meklēšana, pilns ieinteresēto personu saraksts, klienta profila fotoattēlu skenēšanas pakalpojums, profila pārbaude un pastāvīgi atjaunināts partneru ieteikumu klāsts. Līguma pamatpakalpojumi, jo īpaši Personības izvērtējums, partneru ieteikumu klāsta sastādīšana/pieejamības nodrošināšana un vairāku dienu platformas vispilnīgākā izmantošana, lielākoties tika sniegti līguma darbības sākumā. Katrā gadījumā Personības izvērtējums un partneru ieteikumi, kas veikti pamatojoties uz personības analīzi, būtu jāuzskata par vienreizēju pakalpojumu līguma izpildes sākumā. No otras puses, aprēķinot kompensācijas apmēru, agrākajā dalības posmā tai jāpiešķir neproporcionāli lielāka vērtība, jo lietotājam jau no paša *Premium* dalības sākuma ir pieeja kontaktiem ar visiem vietnes dalībniekiem.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 9 Iesniedzējtiesa uzskata, ka uz visiem četriem jautājumiem ir jāsniedz noraidoša atbilde.

1. jautājums

- 10 Eiropas Komisija 2014. gada jūnijā publicēto vadlīniju attiecībā uz Direktīvu 2011/83 6.5.1. sadaļā ir precizējusi, ka gadījumos, kad tirgotājam, lai darītu pakalpojumu pieejamu patērētājam, radušās vienreizējas izmaksas, tirgotājs tās var iekļaut kompensācijas aprēķinā. Vadlīnijas var izmantot kā palīglīdzekli Direktīvas 2011/83 interpretācijai (un tādējādi netieši *BGB* 357. panta 8. punkta 1., 2. un 5. teikuma interpretācijai). Tādējādi iesniedzējtiesa pieņem, ka gadījumos, kad kopējais pakalpojums satur atsevišķas pakalpojuma daļas, kuras saskaņā ar vienošanos tiek sniegtas ar atšķirīgu izpildes laiku, aprēķinot kompensācijas apmēru, ir jāņem vērā to attiecīgais izpildes laika aprēķins.

2. jautājums

- 11 Iesniedzējtiesas ieskatā, lai aprēķinātu “summu, kura salīdzinājumā ar pilnu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informēja tirgotāju par atteikuma tiesību izmantošanu”, saskaņā ar Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkta formulējumu, nevajadzētu vadīties (tikai) no tirgotāja sniegtajiem pakalpojumiem, bet arī no tā pakalpojuma vērtības, kuru patērētājs ir realizējis (tāpat kā Vācijas likumdevēja juridiskajā skaidrojumā par *BGB* 357. panta 8. punktu, kā arī *Hanseatisches Oberlandesgericht* [Hanzas Augstākā apgabaltiesa] spriedumā [2017. gada 2. marts; 3 U 122/14], pretēji *Österreichischer Oberster Gerichtshof* [Austrijas Augstākā tiesa] juridiskai interpretācijai [2018. gada 23. oktobra spriedums – 4Ob179/18d]). Ņemot vērā Direktīvas 2011/83 jēgu un mērķi, iesniedzējtiesa provizoriski pieņem, ka summai, kas patērētājam jāmaksā pēc atteikuma tiesību izmantošanas, vajadzētu būt vērtības kompensācijai, un tāpēc attiecīgi ir nozīme – vai un cik lielā mērā no

līguma mērķa izrietošā pakalpojuma vērtība jau ir devusi labumu patērētājam. Iesniedzējtiesa atzīst, ka Eiropas likumdevējs nav izmantojis jēdzienu “vērtības kompensācija” Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punktā un ka neatbilstība starp Direktīvas 2011/83 un *BGB* noteikumiem iespējams varētu izraisīt pretrunas vērtējumos. Tomēr iesniedzējtiesa provizoriski uzskata, ka saskaņā ar direktīvas jēgu un mērķi Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver “vērtības kompensācijas” jēdzienu, tas ir, tā it kā tas būtu formulēts šādi “... summu, kas [...] ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts, [...] un ir realizēts kā vērtība patērētājam”.

- 12 Pamatojoties uz pienākumu ņemt vērā pakalpojuma izpildi pa daļām ar dažādu izpildes laiku (skat. iepriekš 10. punktu) un kompensācijas, kuru maksā patērētājs, kvalifikāciju kā “vērtības kompensāciju” (skat. iepriekš 11. punktu), Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkts un *BGB* 357. panta 8. punkts, ar kuru tas transponēts, šajā lietā neparedz tīri proporcionālu kompensācijas summas aprēķinu. Drīzāk tā aprēķināšanai, pirmkārt, jānošķir atsevišķas pakalpojuma daļas, kas ietvertas kopējā pakalpojumā. Otrkārt, katrai pakalpojuma daļai iepretim būtu jādefinē cenas daļa, ņemot vērā to vērtību (vidējam) patērētājam līguma darbības jomā, ņemot vērā vidusmēra patērētāja vērtības izjūtu, kas izteikta lietotāju vidējā statistiskajā uzvedībā. Treškārt, katras pakalpojuma daļas kompensācijas daļu vērtība būtu jāaprēķina, no vienas puses, pēc tā, cik lielā mērā pakalpojuma daļa jau ir izpildīta, un, no otras puses, pēc tā, cik liela to vērtība (vidējam) patērētājam jau ir realizēta. Ceturtkārt, šādi aprēķinātās summas veidotu kopējo “vērtības kompensācijas” apmēru.
- 13 Saskaņā ar minēto šajā lietā kopējās “vērtības kompensācijas” apmērs būtu 50,77 EUR.
- 14 Aprēķinot kopējo “vērtības kompensācijas” apmēru saskaņā ar iepriekš aprakstīto metodi, tiesa vadījās no uzskata, ka jo vairāk attiecīgā pakalpojuma daļa veicina iepazīšanos ar piemērotu partneri, lai nodibinātu attiecības, jo lielāka ir pakalpojuma daļas objektīvā vērtība vidusmēra patērētājam. Tādējādi tā saskaņā ar *ZPO* 287. punktu aplēsa atsevišķu cenu par katru pakalpojuma daļu (kā procentuālu daļu no kopējās cenas):
– Personības izvērtējums:	3 %
– Piekļuve datu bāzei:	70 %
– Partneru ieteikumi:	20 %
– Identificēšana par (jaunu) lietotāju:	5 %
– Kontaktu garantija:	2 %
- 15 Turpmāk tiesa pieņēma, ka pakalpojuma daļas līdz brīdim, kad prasītāja izmantoja savas atsaukuma tiesības, tika sniegtas šādā apmērā:

- Personības izvērtējums: 100/100
 - Piekļuve datu bāzei: 4/365
 - Partneru ieteikumi: 50/100
 - Identificēšana par (jaunu) lietotāju: 4/365
 - Kontaktu garantija: 4/365
- 16 Tomēr pakalpojuma daļās “Piekļuve datu bāzei” un “Partneru ieteikumi” tiesa uzskatīja, ka to vērtība nav tikusi realizēta nepārtraukti, bet gan jo īpaši spēcīgi dažās pirmajās dienās. Šajā sakarā tā paļāvās uz vidusmēra lietotāja izturēšanos un savu statistiku balstīja uz šo pakalpojuma daļu vērtības aprēķināšanu, kā tas bija prasītājas gadījumā.
- 17 Tomēr, ņemot vērā šādas aprēķināšanas metodes sarežģītību un Direktīvā 2011/83 paredzēto vēlamu pārskatāmības nodrošināšanu patērētājam, kā arī Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkta atvērto formulējumu, šķiet, ka tikpat iespējams ir, ka Eiropas Savienības Tiesa varētu arī atbildēt uz pirmajiem diviem jautājumiem apstiprinoši un ka tādējādi Vācijas likumdevēja izpratne par kompensācijas apmēru, kas patērētājam jāmaksā saskaņā ar Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punktu, kā “vērtības kompensāciju” neietekmē rezultātu. Piemēram, varētu aizliegt līgumā paredzētā pakalpojuma iedomāto sadalījumu pakalpojuma daļās ar savām noteiktām cenām par daļu, un varētu prasīt uztvert pakalpojumu kā vienotu veselumu ar vienotu cenu, kas tiek sniegts pēc lineāra principa visā līguma darbības laikā neatkarīgi no dažādiem pakalpojuma daļu izpildes laikiem un atšķirīgiem vērtības realizācijas ātrumiem.
- 18 Attiecīgi tad “summa, kura salīdzinājumā ar pilnīgu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informē tirgotāju par atteikuma tiesību izmantošanu” būtu jāaprēķina vadoties no izmantotā laika perioda, proti, 4/365 no kopējās cenas, kas būtu 5,74 EUR.

3. jautājums

- 19 Tomēr Personības izvērtējuma nodošana līguma darbības sākumā vienlīdz varētu tikt uztverta par atsevišķu pakalpojuma daļu, kura paredz tāda digitālā satura sagatavošanu, kurš netiek piegādāts fiziskā datu nesējā, un tādējādi juridiskās sekas tiktu noteiktas saskaņā ar Direktīvas 2011/83 16. panta m) punktu un 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts ii) punktu un attiecīgi BGB 356. panta 5. punktu un 357. panta 9. punktu. Iesniedzējtiesa, ņemot vērā no tā izrietošu pret patērētāju vērstu (daļēju) atteikuma tiesību izmantošanas anulēšanu, kā arī ņemot vērā (Eiropas Parlamenta) 2019. gada 17. aprīļa nostājas par projektu direktīvai, ar kuru paredzēti grozījumi atsevišķās direktīvās, ieskaitot Direktīvu 2011/83, 30. apsvērumu ("Ja rodas šaubas par to, vai līgums ir pakalpojumu līgums vai tāda digitālā satura līgums, kas netiek sniegts materiālā datu nesējā, būtu jāpiemēro

noteikumi attiecībā uz tiesībām atteikties no pakalpojumiem"), uzskata to drīzāk par mazsvarīgu, tomēr lūdz skaidrojumu šajā sakarā.

4. jautājums

- 20 Attiecībā uz ļoti atšķirīgajām atbildētāja piedāvātajām cenām dažādiem lietotājiem par analogiem līguma periodiem, tiesa provizoriski pieņem, ka kopējo cenu, kas ir divreiz augstāka nekā citiem lietotājiem, kaut arī tirgotājs citiem lietotājiem sola tādu pašu labumu, proti, identiskas vērtības pakalpojumu (lai gan objektīvā vērtība var būt pat zemāka nekā visām kopējām cenām), tomēr nevajadzētu uzskatīt par “nesamērīgi augstu”, kamēr tā nenasniedz tirgus cenas līmeni vai tikai nedaudz pārsniedz to. Jo Direktīvas 2011/83 14. panta 3. punkts, ņemot vērā tās 50. apsvērumu, nosaka kopējo cenu attiecībā pret tirgus cenu un tādējādi – ne attiecībā uz tā paša tirgotāja citām vispārējām cenām, nedz uz pakalpojuma objektīvo vērtību. Turklāt Eiropas Parlamenta 2019. gada 17. aprīļa nostājas par projektu direktīvai par grozījumiem atsevišķās direktīvās, tostarp Direktīvā 2011/83, 45. apsvērumā tiek uzsvērta tā saukto individuāli noteikto cenu pieļaujamība.